

Zápis z 10. zasedání Výboru pro práva lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením

21. září 2023
Úřad vlády ČR, Rytířská 31

I. Účast:

Přítomni: I. Kuchyňková, A. Nekvindová, T. Němcová Čáslavská, M. Pizur, D. Šmejkal, Z. Trávníčková (předsedkyně), F. Valeš

Omluveni: H. Kalvoda, M. Radošovská

Sekretariát ÚV: J. Machačka, D. Šmídová

II. Návrh programu:

1. Informace z Kolegia expertů KVZ k implementaci rozhodnutí ERTF proti ČR
 2. Doporučení ke zranitelnému zákazníkovi (T. Němcová Čáslavská, KVOP)
 3. Revize sociálních dávek
 - Informace k činnosti pracovní skupiny (MPSV)
 4. Revize srážek ze mzdy (T. Němcová Čáslavská, KVOP)
 5. Pravidlo „3x a dost“ (tj. možnost nevyplácet dávky v případě opakovaných přestupků osob, které je pobírají) (T. Němcová Čáslavská, KVOP)
 - Sdílení problémů v praxi, metodické vedení MPSV
 6. Aktuality v oblasti insolvenční a exekucí
-

III. Průběh zasedání:

Předsedkyně přivítala členy a členky. Proti programu Výboru nebyly vzneseny připomínky. Nicméně Výbor nebyl usnášeníschopný.

1. Informace z Kolegia expertů KVZ k implementaci rozhodnutí ERTF proti ČR

Tajemnice Výboru z důvodu nepřítomnosti členky za KVZ MSp důvodu sama prezentovala závěry Kolegia expertů KVZ pro výkon rozhodnutí ESLP. Kolegiu byl prezentován pokrok při implementaci rozhodnutí ERTF, které se týká nuceného vystěhování a dostupnosti sociálního bydlení. Kolegium zejména ocenilo přípravu zákona o podpoře v bydlení, který přináší nejen podporu v bydlení, ale komplexní podporu osobám v bytové nouzi včetně např. právního a dluhového poradenství. Návrh zákona byl mj. Výboru prezentován na červnovém zasedání. Podklady pro zasedání Kolegia a zápis ze zasedání je dostupný [zde](#). Návrh zákona je nyní ve fázi vypořádání MPŘ.

Výbor se k návrhu zákona vrátí na příštím zasedání, ke kterému bude přizván i relevantní zástupce MMR. Zároveň bude osloveno KVZ s žádostí o nového člena.

ÚKOL: Na příštím zasedání přizvat zástupce MMR zabývající se vypořádáním MPŘ k návrhu zákona o podpoře v bydlení a zařadit tento bod na program (tajemnice Výboru).

ÚKOL: Oslovit KVZ MSp s žádostí o jmenování nového člena (tajemnice Výboru).

2. Doporučení ke zranitelnému zákazníkovi (T. Němcová Čáslavská, KVOP)

T. Němcová Čáslavská uvedla, že pouze první návrh počítal s přihlédnutím k příjmům a alespoň nějakou kompenzací pro nízkopříjmové skupiny. Při vypořádání nebyli úspěšní, MPO opakovalo argumentaci, že úprava podpory zranitelného zákazníka patří do úpravy sociálního zabezpečení. Poukázala na zúžení doporučení v přijaté úpravě na naprosté minimum – tj. na osoby s vážným zdravotním postižením nepřetržitě vyžadujícím zdravotnickou pomůcku, jako je plicní ventilace. Požadovali alespoň zákaz odpojení v zimních měsících, ale to se prosadit nepodařilo.

Potěšující je, že alespoň byla odstraněna původně navrhovaná sankce od ERÚ – přešůpek, pokud by zranitelný zákazník čerpal výhody spojené s tímto statutem, aniž by řádně doložil všechny podklady. Povinnosti zranitelného zákazníka jsou však stále široké vůči dodavateli i distributorovi. Bezplatná informace před odpojením by pak měla být automatická ve všech případech, nikoliv výhodou.

Cílem zákona jsou energetická společenství, sdílená energetika. Energetická chudoba je připojena jen kvůli mezinárodní povinnosti přijmout definici zranitelného zákazníka vyplývající z evropské směrnice. Na státu je pak konkrétní řešení, konkrétní vymezení definice. Za KVOP je tak sice splněna povinnost mít definici zranitelného zákazníka, avšak další opatření nejsou zahrnuta a návrh nemá hlubšího smyslu. Je zakotven pouze zákaz odpojení od elektřiny osob, které ze zdravotních důvodů vyžadují napojení na elektřinu. Někdo je tak musí připojit, avšak nesmí dlužit, jinak musí složit zálohu. Dodavatel pak má v případě pochybností, že se jedná o zranitelného zákazníka, který nemůže hradit dodávku elektřiny z důvodu hmotné nouze, ohlásit případ Úřadu práce, aby provedl místní šetření. Zákon neodráží žádné cenové podmínky. Úprava se pak vztahuje pouze na elektřinu, nikoliv na plyn. Nejvíce by uvítala určitý sociální tarif, který by byl pro potřebné dostupný a kdy by stát doplácet část podobně, jak to bylo doposud plošně.

Po vrácení LRV k přepracování z důvodu úzkého vymezení definice MPO návrh přepracovalo, ale již nebylo MPŘ. Nebylo tedy k připomínkám KVOP přihlédnuto, a to ani v Poslanecké sněmovně. Nyní je návrh projednáván v 1. čtení v Poslanecké sněmovně, přikázáno hospodářskému výboru.

Proběhla diskuse. Na MPSV k tématu měla vzniknout pracovní skupina, padl návrh zkusit přes MPSV prosadit změnu v Poslanecké sněmovně, příp. upravit právo sociálního zabezpečení. Výbor má pravomoc navrhnout doporučení vládě. Bylo zhodnoceno, že v této fázi Výbor nemá mnoho možností postupu.

ÚKOL: Na příštím zasedání informovat o dalším vývoji.

3. Revize sociálních dávek

- Informace k činnosti pracovní skupiny (MPSV)

I. Kuchyňková upozornila na snahy MPSV zpřísnit dávky, ale v Charitě mají množství kazuistik například starších osob a sociálně slabší vrstvy, kterým po zaplacení nákladů na bydlení zbyde 500-1000kč. Uvedla, že na MPSV funguje pracovní skupina k revizi sociálních dávek, která by měla vést ke zjednodušení systému a sjednocení dávek do jedné dávky. Měly by být zohledněny osoby v exekuci a insolventi. Zároveň by naopak měly být podmínky čerpání dávek zpřísněny, což by některé potřebné osoby ohrozilo. Sdílela pak video rozhovoru s ministrem Jurečkou k představení revize.

A. Nekvindová zmínila, že se na MŠMT uvažuje o určitém sociálním transferu přímo pro školy, např. na obědy do škol.

F. Valeš měl obavu ze smazání rozdílu mezi hmotnou nouzí a státní sociální podporou a opakování předchozích nekvalitních návrhů.

Diskuse byla uzavřena s tím, že téma bude zařazeno na zasedání Rady vlády pro lidská práva, které je plánováno na konec října.

Výbor se rovněž k tématu vrátí na příštím zasedání. Budou zároveň vyžádány informace od MPSV k činnosti Pracovní skupiny.

ÚKOL: Na příštím zasedání představit teze revize sociálních dávek a propojit téma s absencí úpravy zranitelného zákazníka a energetické chudoby.

ÚKOL: Zařadit téma na zasedání Rady vlády pro lidská práva.

4. Revize srážek ze mzdy (T. Němcová Čáslavská, KVOP)

- Srov. kauza: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-system-srazek-ze-mzdy-potrebuje-revizi-rika-sef-exekutoru-v-reakci-na-pripad-natalky-40442726> .

T. Němcová Čáslavská navrhla využití kauzy pro činnost výboru a prosazení revizí srážek ze mzdy. Informovala o problémech v praxi. Setkávají se s tím, že pokud jsou např. dva příjemci dávek, ministerstva strhávají víc srážek, než je možné. Zároveň systém vede k tomu, že pokud někdo pracuje, je mu strženo více, než těm, kteří jsou na dávkách. Problematická je také prioritizace dávek. Na případu Natálky je evidentní, že je nastaveno špatně, jelikož Natálka jako oběť a příjemce odškodnění ve výsledku nedostane nic, jelikož je prioritně níž než např. pojišťovna. Systém je nastaven tak, že pohledávky, jsou stejného typu a na stejné úrovni, ale nedělí se rovným dílem, ale první se uspokojuje ta pohledávka, která je přihlášena dříve, což v tomto případě byla pojišťovna.

M. Pizur představil poslanecký návrh zavést minimální srážky ze mzdy, ještě před vypočítáváním nezabavitelné částky, např. % hrubé mzdy. V návrzích se hovoří o 10%. Zároveň se hovoří o sjednocení srážek v insolventní a exekuci. Ve vícečetných exekucích by se zvýšila srážka na 2/3 (vyrovnání přednostních a nepřednostních pohledávek). Tím by se měla zvýšit motivace pro vstup do insolvenčního řízení a oddlužení. Novela týkající se zkrácení doby insolvence z pěti na tři roky je nyní projednávána v ústavněprávním výboru. Cílem je srážení ze všech příjmů – i ze sociálních dávek, příspěvku na bydlení apod. Odůvodněním je, že v poslední době se natolik zvýšila nezabavitelná částka, že není možné srážet nic, což vede k nákladnějším mobiliárním exekucím. Jedná se o sněmovní tisk č. 491. Poslanecký návrh nebyl načten, ale lze vyčíst ze stenozáznamu k pojednávání ST 491.

Ve výboru panovala neshoda s takovýmto návrhem. Výbor však nemá k dispozici komplexní pozměňovací návrh, nemůže se tak s ním seznámit, a nadto nemá příliš šanci ovlivnit projednání pozměňovacího návrhu předloženého až na poli Poslanecké sněmovny.

ÚKOL: Výbor bude sledovat vývoj, a jakmile bude nahrán pozměňovací návrh do systému PS, svolá obratem pracovní jednání, na které případně i pozve relevantní poslance z ústavněprávního výboru. Celý postup bude konzultován rovněž se zmocněnkyní vlády pro lidská práva.

5. Pravidlo „3x a dost“ (tj. možnost nevyplácet dávky v případě opakovaných přestupků osob, které je pobírají) (T. Němcová Čáslavská, KVOP)

- Sdílení problémů v praxi, metodické vedení MPSV

T. Němcová Čáslavská se dotázala, zda členstvo vnímá v praxi nějaké problémy s aplikací [Instrukce náměstkyně pro řízení sekce 7 č. 10/2021](#) - Metodika k pravidlu 3x a dost. Má informaci, že úřady neuplatňovaly, ale setkala se se zprávami z Ústí nad Labem, že nemají jinou možnost a budou muset začít. V každém případě bude metodiku hodnotit Ústavní soud.

F. Valeš zatím se nesešel s konkrétním případem. Pokud by se případ objevil, jistě použijí opravné prostředky. Nicméně problémy se mohou vyskytnout u skupiny osob, které se sociálními službami nejsou v kontaktu. Ocenil by statistické informace, zda je využíváno v praxi od GR ÚP ČR.

Bylo domluveno, že pokud by se téma stalo problematickým, Výbor se bude zabývat.

6. Aktuality v oblasti insolventní a exekucí

Bod byl částečně projednán v rámci ostatních bodů programu, další aspekty tématu byly z časových důvodů přesunuty na příští zasedání.

7. Různé

Předsedkyně následně poděkovala za zasedání a ukončila jej.

Vypracovala: D. Šmídová, tajemnice Výboru